

Izhaja
10. in 25. dne
vsakega meseca

Stoji za
celo leto 3 gld. —
pol leta 1 „ 60
četrt „ — „ 80
(Posamezne štev.
15 kr.)

Oznanila,
ikrat natisnena,
od vrste 15 kr.

Naročnina,
oznata in reklamirane
pošiljajo se
aprvništvu
v Maribor.

Odpri reklamacije so
poštne proste.

POPOTNIK.

Glasiło

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Spisi in dopisi
pošiljajo se
uredništvu
v Maribor,
Reiserstrasse 8.

* Pismo,
na katera se želi
odgovor,
naj se pridene
primerna poštna
znamka.

Na anonimne do-
pise se ne oziramo.

Nefrankovna pisma
se ne sprejemajo.

Rokopisi
in na
sestni poslane knjige
se ne vračajo.

Posamne misli o vzgoji, pouku in učiteljstvu.

(Druga serija.)*

(Piše Armin Gradišnik.)

5.

Mnogo je činiteljev, ki dovedó priprosto ljudstvo do tega, da se jame zanimivati za šolo in iste razvoj ter da sočustvuje z vsem, kar se tiče šolstva, dobro uvažujoč njega veliko korist.

Ljudska šola je eminentno kulturna naprava. Ves nje ugled je v prvi vrsti odvisen od osebe učitelja samega. „Kakoršen učitelj takšna šola“ je že stari, a resnični izrek. Tu pride pred vsem v poštev učiteljeva oseba sama.

Učitelj bodi v šoli in izvan šole pravi vzor нравnega človeka! — Doma v svoji obitelji, kot gospodar, kot vzgojitelj svojih otrok kaži se učitelj v najugodnejši luči svoji okolici! Red, snaga kaži se v njega domovanji, izborna lepovednost pri njega otrocih! To bode nikalo, ljudstvo bode videlo, da njega otrok učitelj ni le mož na svojem mestu v šoli, ampak tudi doma. To uvidenje rodilo bode zaupanje do šole; kajti v šoli, kjer deluje tak učitelj, mora vendar dobro biti za kmetsko decó!

Učitelj kaži ob vsakej priliki in vsakomur kako visoko ceni svoj poklic ter da je tudi ponosen na svoj stan! „Kdor ponižuje se sam, podlaga je tujčevi peti“. — Pred nikomur se učitelj hlapčevsko ne ponižuj! Svoje pravice vselej zasleduj ter po vestnem izpolnjevanji svojih dolžnosti kaži, da se nikogar ne bojiš! To bode imponovalo narodu ter šoli v obče sigurno hasnilo! — **Lizuna, klečeplaza, vetrnjaka nikdo ne ceni,** — tudi priprost kmet ne. —

Ljubezen obuja ljubezen. Učitelj ravnaj torej z otroci ljubeznivo, bodi jim pravi oče! Z ljubeznijo otrok pridobil si bodi na tak način ljubezen njih roditeljev; in to pridobivši pridobil je mnogo za razevit učilnice svoje!

Učitelj kaži pa ljudstvu, da tudi isto ljubi ter da mu je njega sreča in blagostan dokaj pri sreč. Učitelj kaži, da spoštuje kmečke navade, da ceni kmetovo blagoverje, da visoko ceni njega jezik in narodnost itd. Učitelj, ki nima ljubavi do ljudstva, mej katerim deluje, si isto tudi pridobil ne bode. In kaj bode dosegel? Zaupanja nima, torej ga čakajo le ovire. — Učitelj mora pa ljubezen do naroda kazati tudi dejansko; to pa s tem, da je vnet za povzdigo

*) Glej „Popotnik“, IX. 1., št. 17!

kmetijstva, da goji sadjarstvo, da skrbi mladeži za primerno berivo itd. To vse pridobilo mu bode zaupanja pri ljudstvu in naklonjenosti, kar more pa le zopet povspešiti razvoj ljudske šole.

Seveda bode vesten učitelj se prizadeval, kolikor možno dobrih vspehov v svoj šoli doseči. Čem več se bodo otroci v šoli naučili, tem raje jih bodo stariši vá-njo pošiljali.

Z vsemi, s katerimi je v šoli pri pouku itd. učitelju občevati, naj bode prijazen in vljuden. — Z gospodi veroučitelji naj vzajemno postopa v vzgojnih rečeh, a tudi zunaj šole naj s temi gospodi — kolikor se le da — dobro izhaja; kajti naš narod je prav konservativen in duhovenstvo ima ná-nj velik upljiv. Sapienti sat!

Sploh pa naj učitelj občini, v katerej deluje, ob vsakej priliki kaže, da se za-nje obči blagor vselej briga ter da mu ni vse jedno, ali zadene občinarje sreča ali pa nezgoda!

Važnost, upravljanje in uporaba otroške knjižnice.

(L. Jelenc.)

„Sedanja generacija naj ne opusti nobednega sredstva, da dovede naše potomce do višje kulturne stopinje“.

Zlate besede za nas učitelje, ako jih vpoštevamo v svojem delokrogu, ako govorimo pri svojem poslu: Vsakojakih sredstev se hočem posluževati, da vzgojim izročeno mi mladino v boljšem duhu popolnejše v нравstvenem, boljše v verskem oziru, nego so bili nje predniki. In ker je z višjo naobrazbo v najtesnejši zvezi tudi boljše socialno stanje, pripomoremo z dobro vzgojo in poukom do povoljnejših gmotnih razmer.

Sredstev v dosego tega smotra je obilo, le poznati nam jih je treba in vestno uporabljati.

Jedno najvažnejših sredstev pri vzgoji in pouku je čitanje. Žal, da to sredstvo ne jemljemo v poštev v toliki meri, kakor bi zaslužilo po svojem mogočnem uplivu na mehka otročja srca, da ga nekateri učitelj-vzgojitelj prezira popolno, drugi pa uporablja slabo, da ne rečem ne vestno, ter ne le, da nič ne koristi, temveč škoduje.

Poglejmo malo, kak vzgojevalen upliv ima čitanje dobrih knjig. Čitanje dobrih knjig upliva blagodejno na otrokovo voljo in ker je od volje odvisen tudi značaj, polaga trden temelj kremenitemu značaju, kajti čestokrat zasadi dobra knjiga prve klice, iz kojih se potem razvijó toli važna načela hotenju in delovanju, po kojih se človek pozneje v življenji ravna.

Še mogočnejši pa je upliv dobre knjige na нравstveno vzgojo mladine. Kako razveseli učitelja-vzgojitelja, ko vidi svojega učenca ali učenko s čitanjem porabiti svoj prosti čas, ko vidi, da ta ali oni otrok, kateremu je vzbudil veselje do čitanja s knjigo v roki čuva na paši svoje krave poleg divnega gozdiča in dolgih zimskih večerih prebira v šoli mu posejeno knjigo svojim starišem, bratom in sestram! Kolikim нравstvnim nevarnostim se ognje tak otrok! On sprejema zlate nauke v svoje srce, ko drugi počenjajo na paši vsakovrstne nerednosti, da včasih pregreške, ki kažejo do dna sprideno srce. Da, še več! S čitanjem v zimskih večerih zabrani vsej družini, da ne zagazi v pohujšljivo govorjenje in prepevanje opolzkih pesmi! Ni-li tu morala že veliko pridobila, če nam je mogoče s čitanjem odvracati mladino od razuzdanosti na paši, ali ne še več, ako se iz knjige učé ljubiti in spoštovati нравstvene značaje in se z ogorčenostjo in gnjevom obračati od nenravnstvenih?

Čitanje vzbuja tudi ljubezen do domovine in do vladajoče cesarske rodovine. Iz knjige spozna otrok dézele, ljudi širnega cesarstva, spozna, kako vsa dolga vrsta habsburskih vladarjev neumorno skrbi in deluje v blaginjo svojih podložnikov. In če sprevidi otrok, da je vsa ta skrb, vse to požrtvovalno delovanje le v naš blagor, ne začne-li plamteti v nežnem otroškem srci iskrena otročja ljubezen do presvitlega cesarja? Take ljubezni ne bo ugasnila tudi v poznejših letih nobedna sila, naj velja tudi življenje.

Čitanje pa ni le vzgojevalno sredstvo, ampak je tudi poučljivo in to v formalnem in materialnem pogledu. S čitanjem primernih knjig ponavljajo učenci, kar so se učili v šoli, vtrjujejo, razširjajo svoje znanje ter odpravljajo nedostatke. Oni, ki slabo čita, izuri se v čitanji: tak, ki pazljivo čita, izraža lepše in lažje svoje misli, jezik dobi bolj v svojo oblast, ker razpolaga z obilico izrazov, kojih se je priučil iz knjige.

Čitanje dobrih knjig v šolski dobi upliva močno tudi na poznejše življenje. Kogar smo navadili čitati z zanimanjem, ta išče zabave in pouka tudi v poznejših letih svojega življenja v dobrih knjigah.

Važnost otroških knjižnic spoznala je tudi višja šolska oblast in zato z ukazom z dne 15. decembra 1871 zaukazala, naj se po možnosti in okoliščinam prikladno uvedo v ljudsko šolo. Da se ta ministerjalni odlok le površno izvršuje, so nam dokaz ljudske šole, ki še sedaj nimajo otroških knjižnic. Kaj je vzrok, da se te navzlic tolike važnosti, navzlic višjemu ukazu, le počasi prirejajo, malo množé in recimo sem in tja tudi jako slabo uporabljajo in seveda ne prinašajo zaželjenih uspehov?

Če vemo, komu je kupovati knjige v otroško knjižnico, potem nam je takoj jasno, zakaj se te tako polagoma prirejajo. „Otroci imajo čitanke, te naj prebirajo“, glasé se ugovori pri proračunih za stvarne šolske potrebe, ko učitelj-voditelj zahteva malo svotico za nakup knjižic. Vendar se mora tu in tam marsikateri učitelj trkati na prsi in reči: „mea culpa“; z enerzijo, vstrajnostjo in poukom se da marsikaj doseči tudi z najtrdovratnejšim krajnim šolskim svetom. Odločno naj zahteva, da se postavi v vsakoletni proračun mala svotica v to svrho; ta rubrika naj bo stalna. Učitelj naj jo pa res le v to porabi in se pri računu skaže s pobotnicami. Če dalje pomislimo, da so za dobro stvar vnetemu učitelju še druga pota odprta, da pride od knjižic za otroško knjižnico primernih, potem pač ni odpustljivo, ako zanemarja to prevažno napravo. „Mea maxima culpa“ pa naj govori oni, ako obstoječo knjižnico slabo ali celo nič ne uporablja ter pusti, da knjige zaprašene leže v šolski omari.

Kdo naj upravlja otroško knjižnico in kako? Na jedno- in dvorazrednicah je izročena knjižnica v oskrb učitelju-voditelju, na večrazrednicah pa izbere knjižničarja domača konferencija. Ta se pa tudi posvetuje in sklepa, katere knjige naj se nakupijo za svoto, ki je na razpolaganje-šolskemu vodstvu. Težko pa je priporočati kako knjigo v nakup, ako jo sami še nismo brali in to tem težje, ker se ni vedno zanesti na čestokrat jako površno, pa tudi pristransko kritiko. Večkrat mora učitelj kako knjižico, ki je verjel kritiki in jo priporočal, prebravši jo z novoljo odložiti in reči: Te knjige pač ne morem dati v otroške roke bodi-si radi vsebine, bodi-si radi jezika. Zato bi bilo jako umestno, da bi n. pr. odbor okrajne učiteljske knjižnice vsako novo knjigo prebral in pri vsakoletnej uradni konferenciji objavil, katere novosti se priporočajo. Tem potem bi se prihranil marsikateri krajcar, ki se prav pogosto izda za malo ali nič vredne knjige.

Nikakor pa nočem s tem reči, da bi učitelju potem ne bilo treba kupljene knjige prebrati, ker bi se zanesel na izrek omenjenega odbora. Ne! da jo prečita, je njegova dolžnost, ker jo mora odobriti, predenj jo uvrsti v knjižnico.

Ker bom o odobrenju še pozneje govoril pri uporabi knjižnice, nadaljujem z nadaljno uredbo knjižnice, ne oziraje se tu na vsebino.

Ko se knjige kupi, vpiše jo šolsko vodstvo v „inventar“. Potem se izroči pri domači konferenciji učitelju, da jo prebere in odobri. Po odobrenji se dà lično in trdno vezati — nevezane knjige naj se nikdar ne posojujejo. — Vezana knjiga se izroči knjižničarju. Ta jo vpiše v „Imenik knjižnice“ s sledečimi razpredeli: tek. štev., dan vpisa, št. inventarja, vir dobave, spisatelj (prelagatelj), naslov, način dobave, vrednost z vezanjem vred, vsebina, prebral in odobril; v to rubriko se podpiše oni učitelj, ki je knjigo prebral in odobril. Vsaka knjiga dobi isto številko, pod katero je vpisana v „Imeniku“. Da nam ni treba pisati teh števil na liste, priporoča se prilepiti na notranjo stran platnic listek, na kojem je razvidna štev., oddel, vrednost, naslov, daroval; razun tega so pa na listu tudi lepi nauki:

1. Knjiga ta je last šolske občine. . . .
2. Varuj jo, ne maži in ne trgaj je!
3. Dajaj jo iz rok samo svojim sorodnikom in prednikom, ki so s tabo vred za njo odgovorni.

4. Zapomni si dobre nauke, ki jih boš bral, in ravnaj se po njih!

Vse knjige zavije knjižničar v močan papir in zapiše zaradi lažjega pregleda štev. na hrbet. Knjige naj bodo, ako le mogoče, v posebni omari.

Pridem do tretjega, najvažnejšega dela svoje razprave, uporaba otroške knjižnice.

Tu mi je zopet naprej odgovoriti na vprašanje, kdo naj posojuje knjige? Učitelj knjižničar, odgovorilo se mi bo. Dà na jedno- in dvorazrednicah, kjer ima vse poslovanje itak sam v rokah, in pozna vsakega otroka, ne le po obrazu, temveč lahko sodi tudi njegove dušne moči in zmožnosti; nikakor pa ne odobravam, da bi učitelj-knjižničar posojeval knjige otrokom, katerih ne poučuje, jih pozna morebiti po obrazu, ne more pa soditi o njihovih zmožnostih, ne o individualiteti. Vsaj mi ni treba povdarjati, da ni vsaka knjiga za vsakega otroka, temveč da je vsebino razdeliti po starosti, spolu in individualiteti; dà, celo krajevnih razmer, dela, s kojim se peča velika večina prebivalcev dotičnega kraja, ne smemo puščati v nemar pri posojevanju knjig. Temu otroku moramo dati knjigo take vsebine, da popolni in razširi svoje znanje v tej ali onej stroki; oni naj čita knjigo, koje vsebina blažljivo upliva na njegovo srce; tretjemu zopet hočemo s čitanjem krepiti voljo, utrjevati značaj; temu pa pripraviti prijetno zabavo in odpočitek v njegovem prostem času, vsem pa vzbuditi iskreno domoljubje in neomajano zvestobo do cesarske rodovine.

Tako individualizirati je le mogoče, ako poznamo do dobra telesna in duševna dejstva vsakega otroka posebej, kar se zgodi, če se dalje časa z njim pečamo, če ga poučujemo. Zato nikakor ni prav, da po nekaterih tro- in večrazrednicah učitelji ne vedo, ako niso slučajno knjižničarji, kaj čitajo učenci njihovega razreda. Razredniki sicer odločijo, kateri otroci si smejo izposojevati knjige iz knjižnice vzročivši jim listek, na katerem je vpisan razred, tek. štev. in ime učencevo. S temi listki jih pošlje h knjižničarju in ta jim odbere knjigo, zapiše v listek naslov in štev. posojene knjige in dan posojila. Te v listke oddado otroci svojemu razredniku; ta vidi sicer, kaj njegovi učenci bero, vendar ni on odbral knjig po ukusu svojih učencev. Teh listkov ne zavržem, vendar naj bi se rabili nekoliko drugače. Razrednik sam naj odbere knjige svojim učencem, zapiše na listek naslov in štev. otroku odbrane knjige ter naj pošlje po te knjige k knjižničarju, kateri naj izposojilo še v svoji „izposojevalni knjigi“ s štev. posojene knjige zabeleži.

Tako poslovanje je pa le mogoče, ako je vsakemu učitelju vsebina vseh knjizic v knjižnici popolnoma znana. Mi smo sicer zadostili ministerijalnemu ukazu o revizi otro-

ških knjičnic, ako le jeden učitelj knjižico prebere in odobri, vendar mislim, da ni učitelja, ki bi z mirno vestjo dal otroku knjigo, koje vsebine ne pozna.

V šoli naj vlada dobrodejni red; tudi pri izposojevanju knjig ga ne smemo zanemarjati. Knjižnico odpirajmo po mestnih in trških šolah vsak teden, jednako tudi v vaških po zimi, po letu pa na 14 dni.

Kaj naj učenci bero?

V začetku sem že omenil, kako blagodejno upliva čitanje primernih knjig na vzgojo in pouk. Pomisliti pa tudi moramo, da so slabe knjige strup za nedolžno otročje sree. Kolike nesreče, revščine, sramote so že provzročile slabe knjige — ta sladki strup — ker so vsadile v srca nedolžne mladine prve klice marsikatere slabe razvade ter jej vzele čutstvo za vse dobro, lepo in vzvišeno. O, koliko otrokom so bile pohujšljive knjige vzrok, da so zagazili pozneje v razuzdano življenje ter se valali po mlakužah najostudnejših pregreh. Da zabranimo take žalostne posledke, moramo otroke navaditi pri izberi beriva jako pazljivim biti. Temu jih privadimo, če jim podajamo vedno najboljše. Nikdar se naj ne žali mravstveni in verski čut, nikdar ne beró kaj takega, kar bi utegnilo manjšati ljubezen do domovine!

Knjige za otroške knjižnice naj bodo zabavne in poučne vsebine. Vendar naj se knjige ne razvrste v tem smislu. Veliko prikladnejša je razvrstitev v tri dele. Razvrstitev naj ne bode slučajna, temveč naj se opira na pedagoška in metodična načela na podlagi večletnih izkušenj.

Prva skupina knjig naj obsega: pravljice, pripovedke, legende, lahko razumljive basni, kratke povesti, žive, lahko umljive popise naše ožje domovine, osobito pesem za mladino.

V drugo skupino uvrstimo: daljše povesti, zgodovinske pravljice, životopise avstrijskih vladarjev, domoljubne pesmi.

V tretjej skupini naj bi bile: povesti za odrasle učence, životopisne knjige, zemljepisne, zgodovinske, prirodoznanske, gospodarske in didaktične vsebine in pesmi.

Taka razvrstitev se mi zdi veliko preglednejša, kot ona, ki jo ima „Imenik knjižnice“ in obsega nič manj kot 7 skupin.

Kako naj čitajo otroci?

Najprej moramo navaditi učence, da čitajo pazljivo. Površnega čitanja ne smemo nikdar trpeti. Prepričati se moramo, ali so razumeli to, kar so brali. Ako slutimo, da je otrok površno čital, čita naj knjigo še enkrat. K površnemu čitanju bi otroke zapeljevali, če bi jim posojevali več knjig najedenkrat. Otroci morajo čitati, da jim je mogoče prečitavši knjigo povedati vsebino v malih potezah s svojo besedo. Par stavkov samo naj navedo iz prebrane knjige in razsoden učitelj bode spoznal takoj, ali je čital otrok s pridom ali ne. Za tako izpraševanje se nam ponuja več prilik pred ukom, med uro, mnogokrat tudi pri pouku, prav posebno pa pri posojevanju knjig. Če sprevidimo, da otrok ni razumel, kar je čital, da mu ni jasna tendenca, ne smemo se strašiti truda, podati mu potrebnih pojasnil.

Slednjič je pa tudi dolžnost šolskih oblastij, podpirati učiteljstvo pri prirejevanju in upravljanju otroških knjižnic. Le v soglasji vseh merodajnih činiteljev bomo pripomogli tej važni napravi v novi šoli do veljave in ž njo položili temelj krajevnim knjižnicam, za kar nam bodo hvaležni poznejši rodovi.

Peta skupščina „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ v Mariboru.

(Dalje.)*

Sekcija za šolsko vrtnarstvo, ki je bila dobro obiskovana, zborovala je 16. avgusta predpoludne v gostilni pri „Gambrinu“. Predsednik sekcije gosp. nadučitelj Ribnikar otvori zborovanje ob 9. uri in poroča, da je naprosil gosp. profesorja Koprivnika v Mariboru, da razlaga, kakšen naj bode šolski vrt, zlasti z ozirom na posebe ljudskih šol na kmetih. Na to povzame besedo gospod poročevalec — njegov govor bomo pozneje obsežno priobčili — in govori obširno o koristi, snovitvi, dopolnjevanji, oskrbovanji in o delih šolskega vrta. Govor je trajal polno uro in se je vzel z odobravanjem na znanje. Razgovora, ki je sledil poročilu, so se udeležili gg. Petriček, uč. v Žaleci, Kocbek, naduč. na Ptujski gori.

Gospod Petriček pravi, da je kot poročevalec za šolske vrte v Celjskem okraji obiskal lanskega leta šolske vrste vsega okraja in našel, da se divjaki pèd visoko in še više požlahtnjujejo in sicer vseskozi s cepičom, ne z očesom, izvedel bi rad mnenje gospoda poročevalca o tem. Gospod poročevalec odgovori blizoma tako-le: Najpriprostejša in najboljša metoda za požlahtnjevanje peščičnih (in pod določenimi pogoji tudi koščičnih) divjakov je očeslanje s spečim očesom meseca julija in avgusta. Da je vspeh kolikor toliko zasigurjen, uložita se naj 2 očesi. Če bi pa ostal vkljub temu le še kak divjak nepožlahtnjen (to se zgodi pri takšnih, ki se dobro ne mizgajo) cepi naj se pomladi s cepičem za škorjo. Mesto, kjer se divjak požlahtni, je 1—1½m nad zemljo ne više.

Gospod Kocbek pripoveduje, kako izkaplja strupene in druge rastline ter je prenaša na šolski vrt. Gledé na pogodbo, katero naj sklene po nasvetu gospoda poročevalca šolki vrtnar s krajnim šolskim svetom, da ne nastane za pridelke na vrtu prepir, omeni gosp. Kocbek, da ni povsodi umestno, sklepati takšne pogodbe in navede za to poseben slučaj. Gospod poročevalec odgovori, da je takšno pogodbo le priporočal (tudi v ukazu štaj. dež. šolsk. sveta z dne 30. oktobra 1890 se sklepanje takšnih pogodb samo priporoča, ne zapoveduje), kjer je krajni šolski svet takšen, da je ni treba, tem bolje.

Gosp. D. Serajnik opominja, naj si učitelj prizadeva, da odgaja na šol. vrtu lepo ravno drevje, le takšno vzbudi pozornost kmeta. Gospod poročevalec pravi, da se popolnoma strinja z predgovornikom, bolje nobedne drevesnice, kakor drevesnico s slabotnim, slokim in kruljevim drevjem. Da se dobé močna debela je treba, 1. zemljo v drevesnici dobro obdelovati, zlasti vsak spraznjen oddelek zrigoliti in pognojiti ter ga pustiti najmanj dve leti praznega, da si zemlja odpočije in se okreпча, 2. za takšne vrste, ki ne dajo ravnega debela, dvojnega požlahtnjevanja in sicer pri zemlji z vrsto ravnega debela in ko je žlahtna mladika dosegla visokost krone, na vrhu s slokodedelno vrsto, koju želimo dobiti.

Po tem razgovoru zaključí gosp. predsednik sejo in navzoči gospodi se podajo na vrt c. kr. učiteljišča, kjer jim razkazuje in razlaga poročevalec gospod profesor Koprivnik razne oddelke, sadeže in naprave vrta. Omeniti mi je še, da je vsak udeležitelj zborovanja dobil lep litografovan načrt učiteljiščnega šolskega vrta.

Sekcija za učila prav za prav ni imela posebnega zborovanja, ampak podali smo se okolu 10. ure skupno v razstavo učil na učiteljišče, kjer nam je gospod ravnatelj Schreiner koj ljubeznjivo razkazoval in tolmačil razložene stvari ter odgovarjal na razna vprašanja obiskovalcev. Spodbude je bilo toliko, da zna obisk te razstave učil le blagodejno vplivati na razvoj našega šolstva, ako se le tudi drugod dejansko izvede, kar so nam tovariši mariborskega okraja tako vrlo uprizorili. Taka razstava učil naj bi res ne manjkala pri nobednem večem učiteljskem shodu!

(Dalje prih.)

*) Radi raznih ovir morali smo nadaljevanje govorov za prih. štev. odložiti.

Uredn.

Meščansko-učiteljski tečaj na c. kr. učiteljski v Mariboru leta 1892/3.

(Konec.)

Prosto risanje pričelo se je s perspektivo. Poleg teoretičnih predavanj risalo se je precej tudi po naravi i. s. najprej po lesenih modelih. Podobe izdelavale so se z ogljem, svinčnikom, kredo, tušem ali sepijo. Potem sledilo je risanje po modelih iz mavca in konečno z barvami po uzorcih. Razven o perspektivi razpravljal je podavatelj gosp. Vavroh nauk o barvah in o slogih.

Deloma dovršila, deloma v očrtih narisala so se vsa navadnejša geometrična telesa v razni perspektivi in je gospod podavatelj gledal osobito na to, da so se poskusili vsi načini izdelovanja. Da se je toliko doseglo, zahvaliti je požrtvovalnosti gospoda podavatelja, ki je v zimskem tečaju pridejal predpisanim 2 uram na teden še 2 uri po lastni volji.

Morda najtežji predmet je geometrično risanje. In vendar — kdor ima veselje do geometrije in čas, temu svetujem, naj ne zamudi upisati se za ta predmet. Kolikor težek toliko je zanimiv. Samo čas mora imeti, ponovim, kdor ga hoče slušati, čas, da doma sproti izdeljuje in ponavlja vsako podavanje. Kajti kakor pri nobednem drugem predmetu opira se tukaj vsaka naslednja snov na prejšnjo, sloni druga na drugi.

Z dobrim premislekom prešel je gosp. profesor Kaufmann elementarni konstruktivni del, kojega si lahko vsak sam prisvoji ter precej začel s pravo deskriptivo, potem ko je podal nekaj neobhodno potrebnih stereometričnih pravil, da-si je imel precej novincev - začetnikov med slušatelji. Vspah je pokazal, da je bilo prav tako. Z lahkostjo sledili so slušatelji njegovim podavanjem in omogočilo je to njegovo postopanje, da se je v tem tečaju obdelalo skoraj dvojno toliko deskriptivne tvarine, kakor v prejšnjem. Predelal pa je gosp. profesor to-le gradivo temeljito in natančno: terênska projekcija na 1 ploskev; orthogonalna projekcija na 2 in 4 ploskve; osenčne konstrukcije; nauk o telesih; kollinearne podobe; osenčenje telesa s telesom; preritje dveh ali več teles; krive črte druge vrste (posebno obširno razpravljal je gospod podavatelj o elipsi, hiperboli in paraboli); rotacijska telesa (stožec, valjar, krogla, elipsoid jajčasti in lečasti, hiperboloid, paraboloid); osenčenje rot. teles; preritje 2 ali

več rot. teles. S tem je bila izdelana tvarina 2 let, namreč 5. in 6. realčnega razreda toda precej razširjena. Predelati še geometrično perspektivo gospodu profesorju žal! preskromni čas ni pripuščal.

Razven teh podavanj omeniti mi je še jako poučnih prostovoljnih praktičnih nastopov, predočujočih nam v praksi naj-novejše reformatorične težnje v metodiki raznih strok. Kolike važnosti je za učitelja, videti novo nasvetovane metode izvajati dejanstveno, pri čemur se veliko lažje osvedoči o njih vrednosti, kakor pa, ako jih spoznava le čitaje, ker za lastno poskušanje mu niti ne preostaje časa, niti se iz pedagoških ozirov ne sme predaleč spuščati vâ-nje, ne bodem pojasnjeval, to itak vsak učitelj ceniti vé. — Nastopov bilo je vsega vkup 11, o katerih so bili potem vrlo zanimivi in živahni pogovori.

Dva nastopa iz računstva uverila sta nas o prednostih prof. Lavtarjeve računske metode. Videli smo, kako ona olajšuje delo tudi učitelju in učencem, ker je zasnovana na golih pravilih psihologije. Zbog tega pa ji je nedvomno tudi osigurana bodočnost.

Jeden je bil nastop iz perspektive in razgovor o njem pokazal nam je, kako je postopati pri poučevanju tega težavnega predmeta.

Trije nastopi iz prirodopisja uvedli so nas v bistvo že omenjene Jungejeve metode. Pokazali so nam vse vrline te metode, katerej se bodo prej ali slej morala odpreti vrata v naše šole na stežaj. Dâ, to se pravi buditi v otrocih ljubezen do narave, ljubezen vsled nje spoznavanja in umevanja, ljubezen, prej toliko priporočevano a nikdar doseženo z ono našo dose-danjo ljubo metodo, ki jo je gospod ravnatelj Schreiner pri razgovoru tako značilno imenoval „Steckbriefmethode“. Dâ, to je bila res prava „Steckbriefmethode“, ko je vsako prirodopisno nazorovanje bilo le golo popisovanje, ko se je pričelo popisavati pri gobčeku ali kljunčeku, se lepo po redu nadaljevalo in — Bog obvaruj kje drugjê nehati nego pri repku! In tako v blaženi dolgočasnosti danes pri krtu, jutri pri kukavici itd. cum gratia in infinitum, da so konečno zevali že otroci in učitelj. Proč s tem dolgočasom iz šole! Vse drugače postopanje zahteva Junge. — Tu ni

mesta, natančneje baviti se z njegovo metodo, no kazati sem samo hotel, da nam je po teh nastopih bilo do cela jasno, da je ona jedino prava, ako ji previdni učitelj odstrani nekatere nedostatke. Kakor povsod, vidimo tudi tukaj, da les extremes se touchent. Kar se je poprej preveč popisavalo, to se sedaj nekoliko premalo, kar je uzrok, da si učenci stvar prepovršno ogledajo; dalje se sistematika popolnoma prezira, kar tudi nikakor ne gre, ker ona jedina omogoči jasen pregled. Ako se Jungejeva metoda v tem smislu poboljša in rabi, priznati ji moramo veliko prednost pred vsemi drugimi. Mična je tako za učitelja, kakor za učence, toda zahteva od prvega temeljitega in obsežnega prirodopisnega znanja. Je pa nedvomno jedina pot, ki dovede do zaželjenega smotra v prirodopisji, namreč do spoznavanja in razumevanja narave, ker temelji večinoma na lastnem opazovanju, kar se je doslej tako pogrešalo.

Druga ne manj zanimiva, a v nas morebiti še manj znana, nova metoda predstavila se nam je v dveh nastopih iz spisja. Če kje, čutil je gotovo v tem predmetu vsak učitelj, ki se je kedaj z njim pečal, veliko potrebo reforme. Saj spisje je merilo za vrlino šole; po tem, ali je kedó v praktičnem življenju sposoben spisati pravičen sestavek ali ne, skoro čisto po Buffonovem izreku, da „slog kaže sloveka“, so dijo se vspehi šole. In baš v tem predmetu moramo, ako smo odkritosrejni, priznati, da vspehi niso veliki. In zraven: kolik trud! Odkod to? Odgovarjamo in čutili smo že dolgo: iz napačne metode. Zdaj se menda hoče daniti v tem oziru: nastaja in razvija se nova metoda Schießlova, ki kaže toliko prednostij, da se skoro za trdno tudi smemo nadejati lepih plodov od nje. Kdor se hoče o nji natančneje poučiti, čitaj: Max Schießl, „Die stylistische Entwicklungstheorie“, ali pa: „Frisch, Aufsatz“.

Kakor v prirodopisnem, tako se giblje tudi v prirodoslovnem pouku, kjer se sedaj tudi zahteva, da naj se poučuje bolj na podlagi opazovanja in sicer, kakor se pri naravopisnem pouku obravnavajo življenske skupine, tako se priporoča tudi tukaj obravnavanje skupin, kakor so n. pr.: cesta, zidališče, kuhinja itd. Seveda tudi to postopanje zahteva temeljitega znanja od učitelja. Dalje je prirodne zakone vedno izvajati iz mnogih poskusov in učenci morajo jih najti in izreči sami. Zraven tega rabiti se mora pri tem pouku kreda v najobilnejši meri, pri čemur je seveda glavni po-

goj, da tudi učenci vse rišejo v posebne zvezke. Trije nastopi iz fizike poučili so nas o vseh teh zahtevah.

Nastopi vršile so se deloma v deški meščanski šoli, deloma v pripravljalnem tečaju učiteljsišča.

Mogoče še poučnejši, kakor nastopi sami, bili so razgovori o njih pod vodstvom gosp. ravnatelja. Pri teh je najprej podavatelj sam razvil vodilno misel, na katerej podlagi je pri svojem učnem poskusu postopal. Ko so potem drugi povedali svoje mnenje in opazke, imel je poročevalec zadnjo besedo, da je lahko zagovarjal svoje stališče. Kakó se v takih razgovorih bistré nazori, o tem ni treba govoriti.

Iz vsega omenjenega spoštovani čitatelj pač uvidi, da nisem trdil preveč, rekši, da je bilo v tem tečaju podanega gradiva cel zaklad. Da, pač je bil lep ta tečaj, imel je le jeden nedostatek, že večkrat omenjeno pomanjkanje časa. Ko bi se v tem oziru odpomoglo, ustrezno bi bilo tako podavateljem kakor slušateljem. Tu sta možna dva načina, ali pomnožiti število ur, ali raztegniti tečaj na dve leti. Ker se tečaj vrši tekom šolskega leta in imajo torej tudi gg. podavatelji in z večine slušatelji še vsakdanjo šolo, prvi način ni mogoč in preostaje tedaj le drugi. Ako bi se tako storilo, tedaj bi učiteljstvo imelo res velik in popolen dobiček, tako je pa vsa stvar vendar-le več ali manj polovičarska.

Obzalovati je pač še to, da se ni predavala tudi slovenščina, ki bi bila izvestno imela veliko slušateljev. Vsaj smo bili tako „der windische Curs“.

Da izpolnim svojo nalogo kot vesten poročevalec, naj še povem, da so predavanja v tečaju vršila se navadno od 5.—7. ure zvečer, izvzemši sredo in četrtek, ko so trajala od 2—7, oziroma $\frac{1}{2}5$ — $\frac{1}{2}8$. V vseh predmetih predavalo se je 18, v zimskem tečaju (radi risanja) 20 ur na teden.

Radi popolnosti bodi omenjeno, da je ravnateljstvo južne železnice tovarišem stanujočim izven Maribora dovolilo mesečne vozne liste po jako znižani ceni.

Nikakor ne smem pozabiti povedati tudi to, da sta gospoda kustosa kabinetov na učiteljsišči, profesorja Koprivnik in Lavtar prijazno dovolila prosti pohod kabinetov v svrhu poučevanja. Hvala jima!

Koncem leta izdala so se obiskovalna (frekventacijska) spričevala. Prej še pa smo se z gospodi podavatelji zbrali pri fotografu, da si vzamemo sabo trajen in viden spominček sicer trudapolnega ali plodonosnega leta.

S hvaležnostjo v srci do gospodov podavateljev, ki so v vsakem oziru storili več ko svojo dolžnost in kot prijazen pozdrav svojim cenj. slušateljicam in poslušateljem podajam te vrstice javnosti z željo in namenom, da bi temu ali onemu čast. tovarišev udihnile misel, o prvi priliki udeležiti se

takega tečaja, sebi in ugledu našega stanu v prid. Kajti jedina višja naobraženost povzdignila bode naš ugled in našo veljavo pred svetom ki toliko trpita vsled slabega našega gmotnega stanja. In v to svrho: Bog in naša lastna marnost!

— 9 —

Zborovanje štajerske učiteljske zaveze v Ptujih.

Štajerska učiteljska zaveza („Steiermärkischer Lehrerbund“ zborovala je 13. in 14. septembra t. l. v Ptujih. Pri tem zborovanju bila so po večletnem prestopu zastopana tudi nekatera slovenska učiteljska društva, ki so z novega zavezi pristopila. Društveno vodstvo se je namreč potrudilo pridobiti zopet slovenska učiteljska društva, koja so pred leti radi vednega in ostudnega hujskanja nekaterih nemških učiteljev in slovenskih renegatov izstopila, ter je vsem društvom razposlalo poziv, v katerem vabi k zopetnemu pristopu. Temu poziva se je več društev odzvalo ter se izreklo v tem smislu, da so voljna zopet sodelovati, ako društvo obljubi in se zaveže, da se bode vedno držalo teh-le pogojev: 1. se ne sme nikdar na dnevni red zborovanja postaviti že kakoršen koli političen predmet, po katerem bi se žalila narodnost slovenska; 2. se pri koncertih opusti vsaka izzivajoča pesem; 3. društveni organ se skrbno ogiblje razžaljivih, slovensko šolstvo in učiteljstvo napadajočih člankov, kakor se sploh društvo v vsem svojem delovanju in poslovanju izogiblji vsakemu izzivanju proti narodu slovenskemu. Ker je društveno vodstvo le-te pogoje brez ugovora sprejelo in tudi obljubilo, da se bode vedno po njih ravnilo, zato je več društev sklenilo, da zopet pristopijo k štajerski učiteljski zavezi. Naše mnenje je torej, da slovenska učiteljska društva tako dolgo, dokler se le-ti pogoji izpolnjujejo, lahko pri zavezi ostanejo, kajti bodemo tako svoje težnje po zboljšanju gmotnega stanja ljudskošolskega učiteljstva zamogli tembolj povdarjati.

Glavno zborovanje otvoril je 14. sept. ob 9. uri dopoldne društveni predsednik, vpokojeni ravnatelj gospod G. Stopper. V svojem pozdravu obžaluje, da so se prigradile nekateri nerednosti, za katere pa društvo, ker jih ni povzročilo, ni odgovorno, temveč jih s celim sreem perhoreseira in obžaluje ter prosi vse navzoče, da vzamejo to javno izjavo na znanje. — Prvi dobil

je besedo ravnatelj ptujske spodnje gimnazije, gospod Tschannett. Priznati moramo, da je bila izvolitev tega govornika že sama po sebi jako nesrečna. Mož slovi bolj kot pangermanski politik, nego kot trezno misleči pedagog in vsestransko izobražen učitelj. Ni se nam torej čuditi, da je bil Tschannettov govor o zgodovini ptujskega mesta prav živa slika celega njegovega mišljenja in notranjega bitja, gospod govornik porabil je redko priliko, da je dal duška svoji mrznji do Slovencev, katerih krub jé, ter velikonemškim svojim težnjam. Več pa o tem slavnem ptujskem zgodovinarji ne bodemo govorili ter le želimo, da bi se v prihodnje govorniki in poročevalci previdneje izbirali.

Drugi poročevalec poročal je prav temeljito o ukazu dež. šol. sveta od 29. dec. 1892, št. 9383 ter je dokazal, da je tak ukaz nedosleden in neizvedljiv, ter se je potem tudi zbor jednoglasno v tem smislu izrekel. Isto tako se je zbor izrekel tudi proti sedajnim šolskim olajšavam, kajti one nikomur ne prinašajo posebnih koristi, pri pouku pa provzročijo velik nered. Ko so se sprejeli še nekateri posamezni nasveti, kateri so se društvu vodstvu v končno rešitev prepustili, zaključil je gospod predsednik zborovanje z trikratnim „živio“-klicem na Njih Veličanstvo presvitlega cesarja. Po glavnem zborovanju bila je še seja delegatov, pri kateri se je volil novi odbor. Popoldne pa so udeležniki ogledali grad in okolico, ter so se dalje časa kratkočasili v ljudskem vrtu, kjer je sviral godba. Na večer so se še jedenkrat zbrali vsi pri Osterbergerju, kjer so se potem drug od drugega poslovili.

Ker smo mi iz ust gospoda predsednika učiteljske zaveze prejeli še posebno zagotovilo, da se bode društvo izogibalo vsakega narodnega hujskanja in kakoršnega koli izzivanja ter, da se bode v prvi vrsti potegovalo le za napredek in razvoj ljudskega šolstva in koristi učiteljstva in vse to na

podlagi novega šolskega zakona, zato mislimo, da je dobro, ako se temu prizadevanju pridružijo tudi slovenska učiteljska društva. Gotovo je, da se je večjega uspeha nadjeti, ako v tem oziru vse učiteljstvo v deželi postopa složno in jedino! Sicer je pa to vedno bila naša želja in mi se popolnoma strinjamo z besedami, katere je

gospod predsednik izgovoril ob zaključku zborovanja, češ, da je današnje zborovanje, ako bode imelo v tem oziru kaj povoljnega uspeha, svoj namen doseglo in društvo bode lahko vkljub neljubemu in brez-taktnemu početju nekaterih nepoklicanih vsiljencev nauj ponosno! — —

?

Društveni vestnik.

Iz ormoškega okraja. Učiteljstvo ormoškega okraja zborovalo je 7. septembra t. l. v sobi ormoške šole v navzočnosti 13 udov in jednega gosta po sledečem vsporedu:

I. Zapisnik. II. Dopisi. III. Predavanje. IV. Poročilo delegatov o glavnem zborovanju „Zaveze“ v Mariboru. V. Nasveti.

O določeni uri otvori predsednik gosp. Anton Porekar zborovanje, pozdravljajoč pričujoče, osobito gospoda Fran Kukovca, učitelja v Pišecah, ki je sedaj tukaj na počitnicah, ključo mu: „dobro došel!“ V svojem govoru spominja se predsednik s toplimi besedami pokojnega odbornika, blagajnika Ivana Jurša, učitelja v Ormožu, kateri je 7. julija t. l. po kratki bolezni umrl. Rajni bil je mnoga leta zastopnik učiteljstva ormoškega okraja v okrajnem šolskem svetu. Pri pogrebu mu je društvo poklonilo venec s trakovi. Na predsednikov poziv vstanejo vsi navzoči v znak sočutja.

I. Zapisnik o zadnji seji se odobri brez ugovora.

II. Dopisi. 1. Po smrti denarničarja gospoda Ivana Jurša vprašal je predsednik pismeno „Zavezo“ in „Lehrerbund“, če so društveni doneski poravnani za tekoče leto. Obe društvi naznanjate, da je v tej zadevi vse v redu.

2. Učiteljsko društvo Langenwang blizu Mürz-zuschlaga (Gornještajersko) prosi, da se mu naznani, koliko neizkušenih učiteljev je nastavljenih v našem okraju, kake študije imajo in kako dolgo so že v okraju in če se obnašajo stanu primerno. O teh vprašanjih se misli tudi razpravljati pri občnem zboru „Lehrerbunda“. Tej prošnji se je ugodilo.

2. Dopis Jakoba Dimnika, tičoč se nameravane zgradbe „Zavetišča učiteljskih sirot“ v Ljubljani. Gospod Mejovšek predlaga, naj se izvoli društvenik, ki se do prihodnje seje o tem vprašanju informira ter društvu poroča. Izvoli se gospod Mejovšek (glej „Popotnik“ štev. 17.).

4. Središko učiteljstvo vabi k razstavi učnih pripomočkov, ki se priredi 8. septembra t. l. v Središču.

5. Gspdc. Milka Pirnat se opravičuje, da se radi bolezni ni mogla udeležiti zborovanja. Ker nas ljubeznjiva tovarišica zapuša, preselivši se v Konjice, sklene se, da ji društvo pripravi banket in sicer se

na predlog gospoda Vabiča predsednik pooblasti, potrebno v zvezi s predsednikom čitalnice ukreniti.

III. Predavanje. Gospod Ivan Kosi, nadučitelj pri Sv. Lenarti razpravljal je nalogo „pouk o kmetijstvu v ljudski šoli“. Za v vsakem oziru izborna predavanje izreče mu predsednik zaslužno zahvalo.

IV. Sledi poročilo gospoda Porekarja o glavnem zborovanju „Zaveze“. Zanimivo in obširno poročilo sklene poročevalec z opombo, da se tisto itak tudi v „Popotniku“ tiska.

V. Nasvetov ni bilo nobednih.

Mesto umrlega blagajnika izvoli se začasno do občnega zbora za denarničarja gosp. Martin Šalamun, nadučitelj pri Sv. Miklavžu.

Kot novi ud je vstopil v društvo gosp. Rozina, učitelj v Ormožu.

Ob 1. uri zaključil je gospod predsednik sejo. Prihodnje zborovanje bode 5. novembra t. l. v Ormožu.

M. Š.

Z Notranjskega. Sedma glavna skupščina učiteljskega društva za Postojnski šolski okraj vrsila se je prav sijajno v prijaznem Trnovem pri Ilirski Bistrici 2. avgusta 1893 v navzočnosti 17 pravih članov in 5 gostov.

Gospod predsednik pozdravi navzoče, obžaluje, da je prišla samo jedna gospc. učiteljica in opominja vse društvenike k skupnemu, složnemu delovanju v blagor slovenske mladine, šole in domovine po geslu „naprej“.

Gospod društveni tajnik poroča sledeče: Rodoljubni in za svoj učiteljski poklic vneti učitelji našega okraja ustanovili so v spomin štiridesetletnega vladanja našega premilega očeta in cesarja naše društvo. Prvi predsednik našemu društvu bil je sedanji gosp. predsednik, ki stoji torej na čelu našemu društvu celih pet let. V početku štelo je naše društvo 48 pravih in 7 podpornih članov. Leto 1888 bilo je zelo plodovito. V prvem letu svojega obstanka zborovalo je društvo dvakrat v Št. Petru, jedenkrat v Senožečah ter priredilo tudi jedno veselico v Postojni. V letih 1889, 1890 in 1891 omejilo se je vse delovanje našega društva na vsakoletne občne zборе v Razdrtem, v Postojni in Št. Petru. Društveno premoženje je vedno rastlo, akoravno tudi troški niso

bili majhni. Opomniti pa moram, da se je število udov, redno svojo dolžnost nasproti društvu, v smislu § 12 izvršujočih, vedno bolj krčilo, da v preteklem društvenem letu 1892/3 mnogo gosp. tovarišev in tovarišic našega okraja ne najdemo vpisanih med društveniki. To gotovo ni v čast dotičnim gospodičinam in gospodom, ker je društveni odbor ravno v zadnjem društvenem letu skrbel, da ustreže želji društvnikov in priredil več zborovanj na raznih krajih obširnega okrajnega glavarstva. Dne 7. julija 1892 bila je šesta glavna skupščina v Št. Petru. Dne 29. septembra 1892 bilo je prvo javno zborovanje v Št. Vidu. Dne 6. aprila 1893 imel je društveni odbor oziroma vodstvo sejo v Št. Petru. Dne 25. maja 1893 zopet drugo javno zborovanje v Orehku. Med letom reševale so se razne prošnje in vloge „Zaveze“, „Popotnika“, „Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“ in „Pedagoškega društva v Krškem“ kurentnim potom. Dne 23. julija 1893 bil je občni zbor „Ciril-Methodove podružnice“ v Trnovem. Ker je naše društvo kot ustanovnik leta 1892 pristopilo šolske družbi „Ciril-Method“ in ker pa po pravilih imajo le pokrovitelji in odposlanci podružnic pri občnem zboru glavne družbe glasovalno pravico, zastopal je društveni tajnik naše društvo pri občnem zboru Trnovsko-Bistriške podružnice. Pri tem občnem zboru „Ciril-Methodove“ podružnice pokazalo se je ono medsebojno, ljubezni in navdušenja polno soglasno delovanje vseh stanov v korist jedno iz med najpotrebnejših družb na zemlji slovenski; istotako se je sprejela od zastopnika našega društva nasvetovana resolucija, da se smoter Ciril-Methodove družbe spremeniti ne sme in da vsi popolnoma zapremo dosedanjemu vodstvu, katero je zopet letos pri občnem v zboru narodni Sežani bilo jednoglasno izvoljeno.

To je kratek opis vsega delovanja našega društva v preteklem društvenem letu 1892/3. Moja prisrčna želja pa je, da nam vsem ubogim učiteljem-trpinom to delovanje donese mnogo koristi in krepila, da tudi v prihodnosti ne pešamo, marveč vedno naprej hitimo po trnjevi poti do častne zmage. Sklepam z naznanilom, da je naše društvo v letu 1892/3 štel 44 pravih, 2 častna in 3 podporne ude, vkup 49 članov. Tajnikovo poročilo bilo je navdušeno in z dobro-klici brez debate sprejeto.

Gospod blagajnik naznanja, da ima društvo premoženja 215 gld. 18 kr., nasvetuje, da se odboru prepušča izvršitev § 12 društvenih pravil in da se štirim delegatom „Zaveze“ izplača za pot 20 gold. Po daljši debati sprejemo se nasveti in poročilo gosp. blagajnika ter se mu izrazi zahvala za vestno delovanje. Na to so bili izvoljeni tri pregledovalci računa, kateri so vse v redu našli in račun potrdili.

Kot razni nasveti so bili sprejeti:

- a) Gospod Anton Nedved, vpokojeni učitelj godbe imenuje se častnim društvenim članom.

- b) Dvema gospodoma učiteljema izplača se društvenina za leto 1892/3 in tretjemu dovoli se posojilo brez obresti.
- c) Leta 1893/4 plačajo društveniki samo 1 gld.
- d) Vodstvo društva obrne naj se do učiteljstva v Krškem okraju, da tudi ono pristopi našemu društvu.
- e) Umrlim društvnikom naj odbor preskrbi na društvene troške venec, katerega naj položé na rakev.
- f) Predloge in nasvete sme vsak član društva staviti, ne da bi je moral prepelj pismeno naznaniti.
- g) Prihodnji občni zbor prve dni meseca avgusta 1894 ima se vršiti v trgu Vipavi. Zborovanja med letom določuje društveni odbor v smislu § 28 društvenih pravil.

Gospod društveni tajnik doposlal je pismen predlog, o katerem ima osma glavna skupščina v Vipavi sklepati:

Dve oči se nam zrcalite v našem obličji, ki ste nam gotovo največji dar božji, te pa čuvajmo, da ne zgube luči in svita. Tudi naš učiteljski stan ima dve oči, dva bisera, šolsko družbo sv. Cirila in Metoda in naš „Učiteljski dom“ in spe, zgradbo naše dične „Zaveze“. Za Ciril-Methodovo družbo je naše društvo kot ustanovnik vplačalo l. 1892 10 gold., na „učiteljski dom“ pa do letos še mislili nismo. O „Učiteljskem domu“ bilo je vodstvo našega društva po vsem drugih misli, nego pedagoško društvo v Krškem. Ker je pa ideja „Učiteljskega doma“ tako vzvišena, tako krasna, da jo mora odobravati vsak vesten učitelj in vsak prijatelj šole in učiteljstva, ker je Ciril-Methodova družba v slovenskem narodu itak tako priljubljena, kakor nobedna druga, tedaj stopim danes pred slavni občni zbor z predlogom:

Učiteljsko društvo za „Postojinski šolski okraj“ pristopi kot pokrovitelj šolski družbi sv. Cirila in Metoda in „Učiteljskemu domu“.

Vsota 200 gold. se pa pokrije sledeče:

1. Vsak učitelj in vsaka učiteljica plača vsako leto jedno krono za Ciril-Methodovo družbo in jedno krono za „Učiteljski dom“.
2. Vsako leto vplača naše društvo od društvenega premoženja za družbo sv. Cirila in Metoda 10 gold., za „Učiteljski dom“ 10 gold.
3. Vsak društvnik spodbuja naj prijatelje šole in učiteljstva, da v ta blag namen darujejo vsaj jedno krono vsako leto.

Ti letni doneski naložé se na ime našega društva v dveh knjizicah v mestno hranilnico v Ljubljani. Hranilno knjizico „Ciril-Method“ shranjuje gospod tajnik. Hranilno knjizico „Učiteljski dom“ shranjuje gospod društveni predsednik. Vsota 100 gold. za Ciril-Methoda izplačala se ho-le tedaj, ako bo ta šolska družba v tem smislu delovala, kakor do sedaj. Vsota 100 gold. za „Učiteljski dom“ izplačala se

bo, kedar se bo poslopje staviti začelo. Ako se pa namen Ciril-Methodove družbe spremeni, ako se „učiteljski dom“ zidati ne bi začel, pa ostanete obe vsoti kot glavnica učiteljskega društva za „Postojnski šolski okraj“ in se v druge svrhe porabiti ne smete.

Referat gosp. Jelenca o „Lavtarjevem računskem stroji“ je bil obširno in temeljito izdelan, kakor tudi rezolucija, da je ta računski stroj zelo uporaben in da si ga naj vse šole kupijo, po daljši debati s pohvalo sprejeta.

Kot osma točka dnevnega reda je bila volitev petih udov v presojevalni knjižnični odsek v smislu § 2 društvenih pravil. Izvoljeni so gg.: Zarnik, Judnič, Trošt, Jelenc, Požar.

Kot deveta in slednja točka bila je izvolitev društvenega vodstva, sedem odbornikov v smislu § 15 društvenih pravil. Izvoljeni so gg.: Zarnik, Judnič, Trošt, Jelenc, Zaman, Rustija Jože, Rudolf Ivan.

Na to zaključil gosp. predsednik Mart. Zarnik zborovanje s trikratnim „Slava“ na presvitlega cesarja, na kar ves zbor zapoje cesarsko pesem. Ker je kazalec na uri že čez poldne kazal, napotili smo se iz Trnovske šole k skupnemu obedu v prijazno Ilirsko Bistrico. Tu smo v senci košatega drevja v bratski ljubezni in slogi razmotrivali naše stanje in le prehitro pošel nam je čas v prijetni družbi. Vsaj smo vsi bili jednih misli, da tako krasnega in prijetnega dneva nismo imeli še pri nobednem zborovanju. Da raznih napitnic ni manjkalo, je umevno. Naše veselje je bilo tem večje, ko so nas gospé in gospodje iz Trnova in Bistrice s svojim prihodom počastili in v svojih govorih pokazali, da tudi njim bije srce za našo narodno šolo in za one učitelje, ki se ne vstrašijo dela in znoja za svoj ljubljeni slovenski rod. Radost in vsestransko navdušenje priklopelo je do vrhunca, ko je gospod notar povzdignil čašo in napil slovenskemu učiteljstvu. Bog živi tudi njega in daj mu mnogo jednako mislečih!

Omenim naj še gosp. pevcev, ki so z izbornim petjem vso družbo razveseljevali. Da je v naši sredi bil tudi jeden duhovnik, kaže nam, da vsak pameten človek ljubi šolo in napredno učiteljstvo, in da z možmi je skupno složno delovanje tudi na šolskem polju mogoče, vsaj nas vseh, ki nam v prsih bije pošteno srce, je iskrena želja in hrepenenje, koristiti milemu slovenskemu narodu in ga dovesti do prave sreče in zadovoljnosti, do enakopravnosti in svo-

bode v premili avstrijski domovini. V to pomoci Bog in sreča junaška. Naprednjak.

Z Goriškega. Zborovanje „učiteljskega društva za goriški okraj“ vršilo se je v Gorici 7. septembra v navzočnosti dovoljnega števila društvenikov obojega spola. Po običajnem pozdravu predsednikom, po volitvi dveh zapisnikarjev, prebere se zapisnik zadnjega zborovanja, h kateremu naznani predsednik rešitve prošenj, odposlanih vsled zborovih sklepov.

Temu je sledilo tajnikovo poročilo o društvenem delovanju v preteklem letu in blagajnikovo poročilo, katero kaže, da ima društvo stotak in čez premoženja — na papirji — oziroma pri onih društvenikih, ki letnino ne plačujejo. Večkrat se je hotelo take društvenike na papirji izbrisati iz društva, a odlašalo se je v nadeji, da poravnajo svojo dolžnost ter ostanejo zvesti društvu, a kakor se kaže, naš up je šel po vodi.

Društveni poverjenik gospod Ig. Križman ml. poroča na to o V. skupščini „Zaveze“ v Mariboru.

Izmed posameznih predlogov naj omenjamo samo onega gospoda J. Vodopivca, da se naprosi slavni c. kr. okr. šolski svet, da bi dovolil učiteljstvu po jeden četrtek v meseci kot prost dan, kajti vsled poučevanja v nadaljevalnem tečaju mnogo učiteljev(ice) nima nobednega prostega dneva.

Občni zbor izreče priznanje odstopajočemu odboru, katerega z vzklikom zopet potrdi. — Prihodnje zborovanje določi odbor sam. —e—

Iz Kranja. „Učiteljsko društvo za kranjski šolski okraj“ zboruje 5. oktobra v Kranju. Začetek ob 10. uri zjutraj s sledečim vspeedom: 1. Nagovor predsednikov. 2. Poročilo tajnikovo. 3. Poročilo blagajnikovo in volitev treh pregledovalcev računov. 4. Volitev sedem udov v društveno vodstvo. 5. Posamezni podlogi. K obilni udeležbi vabi odbor.

Iz Sežane. Občni zbor učiteljskega društva za Sežanski šolski okraj bo 5. oktobra, točno ob pol 10. uri zjutraj v Nabrežini s tem-le vspeedom: 1. Vaja v petji. 2. Prečitanje zapisnika minolega zborovanja. 3. Praktičen poskus iz slovnice na podlagi spisja (po berlinskem koščeku). 4. Kritika. 5. Spomini o V. skupščini „Zaveze“. 6. Pogovor o bodočih zastopnikih učiteljskih v okrajnem šolskem svetu. 7. Morebitni predlogi. Odbor.

Dopisi in druge vesti.

Z Goriškega. (Okrajna učiteljska konferencija za goriški okraj) vršila se je 13. septembra pod predsedništvom c. kr. okr. šol. nadzornika, cesarskega svetovalca gospoda Franceta

Vodopivca. Učiteljstvo bilo je skoraj polnoštevilno zbrano. Konferencijo je počastil s pohodom c. kr. deželni šolski nadzornik gospod A. vitez Klodič-Sabladoski.

Po običajnem pozdravu pričel je gospod predsednik konferencijo ter imenoval svojim namestnikom nadučitelja g. Fr. Strnada. Zapisnikarjema sta bila po predlogu izvoljena gg. J. Jug in M. Lapanje. Vpored vršil se je tako-le:

I. Gospod predsednik poroča o sklepih zadnje okr. učit. konferencije, da je c. kr. dež. šol. svet odobril podrobne učne načrte, katere je bil sestavil stalni odbor in rešila zadnja okr. učiteljska konferencija. Vsaka šola je dobila po jeden iztis litografovanih podrobnih učnih načrtov. Udje stalnega odbora dobili so zahvalo in priznanje za ta izdelek. Zadnja leta so bile v tem okraji mesto okrajne, krajne učiteljske konferencije, katerih delovanje je dež. šolski svet vzel z zadovoljnostjo na znanje s pristavkom, da učiteljstvo tega okrajja hrepeni po napredku.

II. Gospod predsednik poroča o stanju šolstva. Iz dolgega poročila naj podam sledeče: 24. leto je, odkar delujejo pri šolstvu vsi poklicani činitelji: roditelji, učiteljstvo, cerkev, občina in država. Šolstvo se čvrsto razvija tako, da zamore vsak otrok udeležiti se pouka in vzgoje v šoli, katerih je v tem okraji v 73 krajih 75 in sicer 10 tri-, 15 dvo-, 35 jedno razrednic, pet šol je ekskurendnih, 10 pa za silo. V 110 razredih je vsolanih 1166 otrok, t. j. 96 %; odštevši bolne in za šolo nesposobne, hodi v šolo 101,4 %. V okraji sezidalo se je v 24letnej dobi več šolskih poslopij za 150.000 glđ.; za šolsko opravo potrosilo se je 15.000 glđ. — V okraji je službovalo pred 24 leti 13 učiteljev, zdaj pa jih je 98 obojega spola.

Gospod predsednik se spominja s primernimi besedami umrlih udov učiteljstva od zadnje okr. konferencije in posebej še rojaka našega, učenega matematika Fr. vit. Močnika, prenstrojitelja računstva sploh in ustvaritelja-utemeljitelja ljudsko-šolskega računstva. Večen mu spomin!

O uspehu šolstva naj sodi svet in zgodovina, mi pa težimo k popolnosti ter delajmo za prihodnost.

Konečno navaja gospod predsednik sledeče opazke: 1. Otroci pohajajo sploh vedno redneje šolo. Voditelji naj pazijo na redno hojo v šolo, a kolikor mogoče le z ljubeznijo, brez kaznovanja. 2. Učiteljstvo naj si zlažuje delo s tem, da je točno, redno; naj pazi posebno na to, kaj in kako poučuje, nikdar ne mehanično, ne brez priprave, ker sicer muči samo sebe in mladino — brez uspeha. 3. Učiteljstvo bodi varčno v govorjenji: ono naj malo govori, mnogo pa mladina. Učiteljstvo naj se izomikuje. 4. Učiteljstvo mora učiti z vzgledom: bodi moško. Gospod predsednik izraža svoje veselje, da poučevanje je vedno bolj naravno, vedno boljše: učiteljstvo se zaveda prevažnega poklica svojega ter je vzornega in lepega vedenja. Spominja se konečno predlanske deželne kmetijske razstave v Gorici, na kateri je bilo učiteljstvo odlikovano, bodi-si posa-

mežno, bodi-si skupno za predmete, katere je razstavil c. kr. okr. šolski svet iz šolskih vrtov.

III. O pouku ženskih ročnih del posebno z ozirom na zapreke temu predmetu — poročevala je gspđ. Al. Bavcon jako temeljito, a vendar dodal je gospod predsednik še celo vrsto izgledov gledé na zapreke. Če tudi razumem o tem predmetu malo več kot — „zajec o bobnu“ — poskušal bodem-podati vsaj glavnejše točke iz opazk predsednikovih in sicer zato, da jih rešim pozabljivosti, da bodo gspđ. učiteljice imele priliko opazovati, koliko zadevajo posamezne. Ženska ročna dela postajajo važen predmet ljudske šole in zato naj vsakdo pripomore, da bode dobro uspeval. Predsednikove opazke bi bile: Učiteljice so premalo izurjene v ročnih delih: prigodilo se je, da je učiteljica ukazala učenki, naj perilo doma urežejo, da je bode v šoli šivala, — da je učiteljica pokvarila srajco; — da je šla k vaški šivilji, da jej je srajco ukrojila; da ne vé, da za različno nogo treba različne dele nogovici, da je treba paziti na nogo, na bombaž, pletilke; — da ne vé, zakaj se tako plete in šiva in ne drugače. Priporoča učiteljicam, da si popolnjujejo znanje iz dobrih knjig in z občevanjem s skušenimi tovarišicami. — Zapazil je dalje, da je bilo dovoljeno učenkam pri ročnih delih pogovarjati se, peti, kar gotovo biti ne sme; ravno tako se ne sme privoliti, da bi učenke se presedale in zbirale po skupinah. Popravljati se ne sme le z rokama, ampak tudi z jezikom napeljuje učenko, da spozna pogrešek ter ga sama popravi. Razloženi pouk se premalo ponavlja: na izraze je vedno treba paziti pri pouku. Premalo se gleda na blago in orodje — katero ne sme biti predrobno. Predvaje v kvačkanji naj se prično z bombažem št. 4 in z debelimi kvačkami, pozneje se preide na št. 6. — Pri šivanji na vzglednico mora biti blago debelo. Pri zaznamovanji naj se ne uči abecedo pričenski z najtežjo črko „A“, ampak postopa naj se po genetičnem redu s črko „I“, katera služi v podlago drugim črkam. Premalo se pazi na skupno učenje. Gledé na uboštv kot zapreke je treba ravnati blizu tako-le: Učiteljica naj več tednov poprej opozori učenke na prihodnje novo delo, da naprosijo matere, da jim pripravijo bodi-si blaga, bodi-si novcev, da učiteljica sama skupno za vse učenke pripravi jednako blago in orodje — kar je zelo priporočati. Zanikrnih deklic brez dela se ne sme pustiti v klopéh: pozove naj se matere ter je pouči; ubogim deklicam naj učiteljica pomaga, da si prisluzé novcev in sicer tako, da jim iz boljših hiš priskrbi delo. Učiteljica naj tudi sama založi (— od mastne plače 320 fl.! —) Konzervativni ljudje so proti kvačkanju in celo nekatere učiteljice same jim pritrujejo — vsaj tako se sodi iz nekega poročila v „Učiteljskem Tovarišu“. Vkljub vsem razlogom — govorečim proti kvačkanju — kaže ostati pri kvačkanju in ne bi se je smelo zametati že zgolj tega ne, ker je izborno sredstvo

omikanji učenk — in vzgoja je glavni namen ljudske šole. Ročna dela so tako pedagogično razvrščena, da se ne sme nič izpustiti: kvačkanje je prvo, ker je najlažje, ker se hitro zapazi pogrešek, ker se mora molčati in misliti ter šteti.

Hi predsednikovemu poročilu dostavi g. Tom. Jug, da ako so učiteljice premalo poučene in premalo izvečbane, krivo je v prvi vrsti učiteljišče, kjer gledajo premalo na prakso. Tej opazki sledilo je pritrdjevanje. S tem bi bila končana ta točka, a predno se preide dalje, oglasi se k besedi deželni šolski nadzornik A. Klodič vit. Sabladoski ter se poslovi z ginljivimi besedami od učiteljstva, kateremu biti na čelu dobo 24 let bilo mu je veselje. V slovo gospodu vitezu, kateri po napovedi menda nastopi zasluženi pokoj, zapelo je učiteljstvo cesarsko pesem . . . in zaklicalo večkratni živio!! — (Konec sledi.)

Sv. Bolfank nad Središčem. (Šolska svečanost.) Ormoški okraj se sme, kar se tiče novih šolskih poslopij, šteti med prve. V teku 10 let postavilo se je v tem okraju, ki šteje 10 šol, sedem novih šolskih poslopij, ki delajo okraju vso čast, ter kažejo napredek in požrtvovalnost ljudstva ormoškega okraja.

Letos se je postavilo novo šolsko poslopje pri Sv. Bolfanku nad Središčem ter se je v nedeljo 3. septembra t. l. slovesno blagoslavljal. Že v soboto je naznanjalo streljanje domači, kakor sosednim župnijam svečanost, ki se bo vršila prihodnji dan. V nedeljo zbralo se je pri cerkvi veliko bližnjega in daljnega ljudstva, posebno je bilo videti mnogo nam sosednih Prekmurcev. Ob 9. uri se pripelje c. kr. okrajni šolski nadzornik, gosp. Ivan Ranner, dalje g. dr. Geršak in g. dr. Omulec iz Ormoža kot zastopnika okr. šolskega sveta in ob enem okr. odbora, ter veliko drugih gospodov in gospej iz Ormoža, Središča in drugod. Med gosti opazili smo tudi blagorodno gospo Nagy-jevo, soprogo mariborskega župana, s hčerko, ki se nahajate tukaj pri vinogradu. Učitelji celega okraja zbrali smo se skokraj polnoštevilno.

Ob 10. uri se je ljudstvo, kolikor ga je imelo prostora, zbralo v cerkvi, kjer je gospod dekan od Sv. Miklavža pridigoval o imenitnosti odgoje in šole za življenje. Priporočal je zbranemu ljudstvu šolo tako tople, da se je videlo marsikatero solzno oko. Opominjal je stariše, da naj podpirajo učitelje pri težavnem delu, da naj ne podirajo, kar je učitelj v šoli s težkim trudom sestavil in sezidal, da naj marljivo pošiljajo otroke v šolo, da jim ne bodo jedenkrat podtikali, da jim niso zapustili nikake dote, zakaj tukaj si bodo pridobili bogastva, o katerem se here, da ga rja ne zje, molji ne snedo in tolovaji ukrasti ne morejo.

Pri sv. maši, katero je služil domači gospod župnik ter mu stregla dva bogoslovca, so pod vod-

stvom g. nadučitelja Vabiča popevali pevci ormoške čitalnice. Po slovesni sv. maši pomikal se je sprevod, na čelu mu šolska mladež in Središka godba k novemu šolskemu posloppju, iz katerega so vihrale cesarske, štajerske in slovenske zastave. Sprevod je povišalo streljanje, in belo oblečena, ovenčana dekleta, katerih je šlo nad 50 pred duhovniki.

Po cerkvenih obredih zbrala se je šolska mladež, gostje in ljudstvo v prostorni, zalo okrašeni šolski sobi, kjer je prvi izpregovoril gospod okrajni šolski nadzornik. V svojem govoru izreka zahvalo občinskim zastopom in kraju. šolskemu svetu za prelepo novo sezidano poslopje, naklada učiteljem skrbeti za blagor šole, opozori stariše na dolžnosti, ki jih imajo kot prvi vzgojevalci otrok, ter zakliče trikratni „živio“ na največega zavetnika šole, na presvitlega cesarja, čemur navzoči pritrdijo, da se daleč razlega. Učenci zapojejo cesarsko pesem.

Domači gospod nadučitelj E. Slanc se potem v zbranem govoru zahvali vsem občanom za požrtvovalnost, ki so jo imeli pri zidanju šole, ko jih zagotovi hvaležnosti sovremenikov in potomcev. Izreče zahvalo gospodu dekanu, ki je blagovolil blagosloviti novo poslopje, gosp. nadzorniku, kateri že 16 let neumorno in požrtvovalno deluje za povzdigo našega šolstva, torej za blagor naše mladine, želeč mu, da še uživa mnogaja leta zdrav in zadovoljen sad svojega truda, zahvali se vsem navzočim prijateljem in dobrotnikom šole, ki so s svojo navzočnostjo pripomogli k svečanosti. Učenci zapojejo.

Na zadnje se zahvali jeden učencev v imenu svojih součencev vsem dobrotnikom, ki so pripomogli, da se slovesnost obhaja, obljubljaajoč, da se bodo vedno s hvaležnim srcem spominjali dobrot, katere so danes prejeli.

Po slavnosti v šoli so se otroci med sviranjem godbe pogostili z jedjo in pijačo, gostje pa so si ogledali med tem šolske prostore. Pri obedu, ki je združil nad 100 oseb, vršile so se razne napitnice. Gospod E. Slanc napije Njegovemu Veličanstvu presvitlemu cesarju, pod katerim vladarstvom se čuti vsak narod srečnega, kateremu na srcu ležeča je najbolj šola in kateri želi, da bi vsak, tudi v najbornejši koči bivajoči siromak se mogel udeležiti pouka in si tako pripraviti boljšo bodočnost. Gosp. nadzornik napije č. g. dekanu in domačemu gospodu župniku, g. dr. Geršak nadzorniku, ta zopet učiteljstvu itd.

Le prehitro nam je potekel čas veselja. Ločili smo se z zavestjo, da je dodelano zopet poslopje, s katerim se bode delovalo za blagor mladine in za duševno povzdigo našega ljudstva. M. Šalamun.

Šoštanj. 19. avgusta t. l. vršila se je uradna učit. konferenca za okraje Marenberg, Slov. Gradec in Šoštanj v prostorih okr. hranilnice v Slov. Gradcu. Točno ob 9. uri otvori predsednik g. J. Trobej z prijaznim pozdravom zborovanje, imenuje svojim

namestnikom gosp. Jožefa Barleta ter predstavi gosta, gg. Dr. Goloba, profesorja v Belskem (Siličija) ter J. Kresnika, poštarja iz Vozenice.

Na predlog gospoda predsednika odposlala se je brzojavno gospodu namestniku bar. Kúbecku udanostna izjava, na kojoj je čez dva dni došel v roke gospoda predsednika jako laskav, pismen odgovor.

Zapisnikarjem se izbereta gg. Hrovat, učitelj in Gostinčar, podučitelj, oba v Šoštanj.

O napredku našega šolstva se je gospod predsednik jako pohvalno izrazil. Z malimi izjemami napredovale so vse šole v primeri s preteklim letom.

Potem prečita vse, v teku leta na šolskem polji od višjih oblastij izdane naredbe in ukaze.

Obravnavala so se sledeča vprašanja:

1. Zakaj ne dosežejo nekateri, duševno normalno razviti otroci predpisanega smotra? Poroč. gosp. Schechel.

2. Navada, jako važen pripomoček vzgoje. Poroč. gosp. Sitter.

3. Kako se naj domovinoslovje obravnava, da postane temelj zemljepisju (metodična obravnava za vsaki šolski okraj). Poroč. gosp. Vihar.

4. Zadostuje Močnikova računica v treh delih potrebam jedno-, dvo- in trirazrednih šol? Kaj je treba ukreniti?

Prve tri točke so imenovani gospodje prav na drobno obravnavali. Pri zadnji točki vnela se je prav živa debata ter se je slednjič sprejel predlog gospoda predsednika, namreč: Z prestavljanjem Močnikove računice v slov. jezik naj se počaka toliko časa, da dobe prof. Lavtarjeve računice potrjenje od vis. c. kr. ministerstva. Potem se bodejo računice primerjale ter se bode še le prihodnje leto v tej stvari zadnja beseda govorila.

Po tem vršila se je volitev strokovnjakov v okrajni šolski svet in so bili izvoljeni: za Marenberg nadučitelj Neuner, za Slov. Gradec direktor Barle in za Šoštanj učitelj Hrovat.

Ker se nobeden predlog ne stavi, zaključí gospod predsednik popoldne ob 1/3. uri zborovanje. Zahvali se namestniku in zapisnikarjema ter se, ker je tudi za nadzornike šestletna doba minola, poslovi od vseh navzočih.

Zahvali se mu v imenu učiteljstva gosp. Sitter izrazujoč željo, da bi še jedno, še več dob ostal nadzornik. Iz burnega odobravanja vseh navzočih je bilo razvideti, kako iz srca nas vseh je g. Sitter govoril. Dal Bog, da se nam naša želja izpolni.

—r.

Iz Kranjskega. (Donesek k gmotnim razmeram učiteljstva.) Učiteljske plače na Kranjskem so se sicer pred dvema letoma nekoliko zboljšale, vendar se še ne morejo primerjati z onimi štajerskih in nižje-avstrijskih učiteljev. Jako zdatna podpora kranjskemu učitelju pa je, ako ima prosto

stanovanje. Na Kranjskem uživa sedaj razen šolskih voditeljev še 82 učiteljskih močij prosta stanovanja in sicer v črnomeljskem okraji 8, v kamniškem okraji 4, v kočevskem 6, v kranjskem 8, v krškem 5, v litijskem 8, v logaškem 14, v novomeškem 4, v postojnskem 9, v radovljiškem 6 in v ljubljanski okolici 10.

Denarno odškodnino pa dobivajo učitelji od občin v 10 slučajih. To so gotovo jako lepe podpore, ali učiteljstvo si lahko še marsikaj pribori. Pri zidnji novih šol naj se učiteljska zastopnika v okr. šolskem svetu z nadzornikom vred vsikdar po moči potegneta za to, da se oskrbé prosta stanovanja učiteljem v šoli, vsaj ima tudi občina mnogo koristi od tega, ker za take službe oglašale se bodo vselej rade boljše moči. Torej tudi v tej zadevi je prava beseda o pravem času na pravem mestu!

Zadnje Dimnikovo pojasnilo v „Učit. Tovaršu“ o „Učiteljskem domu“ nas je jako razveselilo. „Učiteljski dom“ v tem smislu bil bi največja dobrota za učiteljski stan. Misel je zdrava in praktična ter zasluži vsestranskega prevdarka oziroma podpore.

Društvo „Učiteljski dom“ moglo bi že z majhnimi sredstvi uspešno delovati. Tako n. pr. preskrbeti v mestih učiteljski deci ceno in dobro stanovanje. Pozneje morebiti bi se napravile kake ustanove za marljive učiteljske sinove. In kadar bi se nabralo kaj več novcev, ustanovil bi se lahko posebni „dijaški dom“ (Studentenheim) za učiteljske šolarje. To bi se dalo pa tudi kaj kmalo izvršiti, ko bi bogato ljubljansko „vdovsko učiteljsko društvo“ kaj pripomoglo, vsaj je blag namen tisti.

O tej stvari naj torej učiteljstvo prične takoj z delovanjem, začetek je sicer težak ali pogum preмага vse. Učiteljstvo se ne more preveč zanašati na boljše čase in večje dohodke. Uradniških plač še ne bomo tako hitro dosegli. Za učitelja torej pred vsem velja pregovor: „Pomagaj si sam in pomaga ti Bog!“

—a—

Iz Šmarjta došlo nam je to-le poročilo: Šmarjski okrajni zastop volil je v svoji seji 21. t. m. sledeče gg. v okrajni šolski svet: Dr. Jurtela Fr., advokat, dež. glav. namestnik itd., Zdolšek Andrej, župnik, Strmšek Vekoslav, učitelj, Tancič Hugo, tržan in posestnik, Senica Gašpar, posestnik.

(„Zaveza ali „Zveza“?) Znano je, da se je pri zadnji skupščini „Zaveze“ v Mariboru razpravljalo tudi o tem, kateri izraz je za naše društvo boljši: „Zaveza“, ali „Zveza“. Moram priznati, da sem bil jaz zmerom za to, da ohrani naše društvo jedino pravo ime „Zaveza“. Vendar, da bi se prepiral, ali sem na pravem potu, pisal sem slovečemu našemu slavistu, veleč. gosp. P. Stanislavu Škrabcu v Gorico, kateri mi je drage volje — na čemur ga javno zahvaljujem — postregel s sledečim odgovorom: „Na vsak način sem Vašega mnenja, da je

za ime društva bolje „Zaveza“. To je nemški „Bund“, zveza je pa le Verbindung ali tudi Band, Fessel. Sploh pomeni menda zveza nekaj unanjega, telesnega, zaveza pa nekaj notranjega, duhovnega. Zveza kaže bolj na dele, zaveza bolj na celoto ali jedinstvenost“. Torej, dragi tovariši: „Roma locuta est, causa finita!“ Odslej pišimo jedino le — „Zaveza“!*) V Begunjah nad Cerknico 17. sept. 1893.

Janko Leban.

(Nove tiskovine) dobile so kranjske šole. Sestavljene so jako praktično, kajti pri sestavi uporabile so se tiskovine raznih kronovin.

(Književne novosti.) Pri Drag. Hribarji v Celji je ravnokar izšla nova knjiga: „Trtna uš in trtoreja“. Navod, kako se je mogoče vkljub trtni uši s trtojejo uspešno baviti. Po najnovejših skušnjah spisal Ivan Bele, učitelj na vinorejski šoli v Mariboru. Cena 40 kr., po pošti 5 kr. več. — O priliki še morda o tej važni knjigi kaj več spregovorimo. — „Slovenski nemški slovar“, izdan na troške rajnega knezoškofa ljubljanskega Antona Alojzija Wolfa, uredil M. Ple-

To je po potrjenih pravilih jedino oficijelno ime našem društvu, katero ne gre spreminjati, ko bi ime tudi ne bilo pravilno, dokler se pravila ne spremené. To je naše mnenje. Uredn.

teršnik, VI. sešitek. Str. 401—480 prinaša slovarsko gradivo od besede „klälen“ do „kruh“. Cena sešitku je 50 kr.

Premembe pri učiteljstvu. Nadučiteljem so imenovani: v Št. Vidu blizu Ptuja g. Franc Brence, dosedaj uč. v Hajdinu, v Št. Lovrenci v Slov. gor. g. Karl Marschitz, poduč. v Št. Pavlu v Sav. dolini; na nemški šoli v Konjicah: g. Alojzij Seidler, uč. v Konjicah. Učiteljem ozir. učiteljicam so imenovani: na ljudski šoli pri Sv. Tomaži bl. Vel. nedelje poduč. gosp. Alojzij Krener v Dolu, pri Novicerkvi bl. Celja poduč. g. Franc Repič v Stranica, na slov. ljudski šoli v Konjicah tamošnji poduč. g. Ivan Pirch in poduč. gspdc. Emilija Pirnat v Ormoži, na mestni III. dekl. šoli v Marib. gspdc. Roza Boek. — Za def. podučitelje ozir. podučiteljice so nameščeni: na dekl. mešč. šoli v Mariboru poduč. v Hrastniku, gspdc. Fani Sagorz, na III. dekl. mestni ljudski šoli v Mariboru dosed. prov. podučiteljici gspdc. Emilija Morwitzer in Ida Neuer in na nemški ljudski šoli v Konjicah tamošnja prov. poduč. gspdc. Katarina Wesenscheg. — Provizoričnim podučiteljem ozir. podučiteljicam so imenovani izprašani uč. kandidati ozir. kandidatice: za Ormož: g. Adolf Rozina; za Sv. Tomaž: g. Šimen Bezjak in gspdc. Klementina Steinecker; za Hum g. Avgustin Šabec; za Sv. Miklavž gspdc. Ana Leban; za Runeč: gspdc. Ivanka Svoboda. Nadomestnim učiteljem ali suplentom sta imenovana: za Sv. Lenart gspdc. Kancijanela Pirc; za Sv. Bolfaak gspdc. Anton Lesjak.

Razpis natečajev.

Št. 509, II. **Zopetni razpis natečaja.**

V marenberskem šolskem okraji umestiti je s prihodnjim zimskim tečajem na jednorazredni ljudski šoli III. plač. razreda v Št. Jarneji nad Muto služba učitelja definitivno ali tudi provizorično.

Prosilci naj vložijo svoje redno opremljene z zrelostnim spričevalom in s spričevalom učne sposobnosti za subsidiarčni pouk v kat. veronauku podprte prošnje predpisanim potom **do 20. oktobra t. l.** pri krajnem šolskem svetu v Št. Jarneji nad Muto.

Znanje slovenskega jezika se po sebi razume. Okr. š. svet v Marenbergu, 21. sept. 1893.

Predsednik: Finetti s. r.

Št. 1630. **Razpis učiteljskih služb.**

S tem se razpisujejo sledeča mesta:

1. Nadučitelja-voditelja dvorazrednic v Vertobji in v Kalu.

2. Učitelja-voditelja jednorazrednic v Plaveh in v Avčah.

3. Učiteljice v Černičah, Kamenjah in Križi.

Vse službe so III. plačilne vrste. Dohodki so določeni v dež. šolsk. postavah, 10. marcija 1870 in 4. marcija 1879.

Prošnje s postavnimi spričevali učiteljske sposobnosti je vložiti **do 14. novembra t. l.** pri dotičnih krajnih šolskih svetih po predpostavljanih oblastnihaj.

C. kr. okr. š. svet v Gorici, 18. sept. 1893.

Predsednik.

Št. 1012, I.

Oznanilo.

Na trirazredni ljudski šoli v Framu, ki je uvrščena v tretji plačilni razred, namestiti bode začetkom prihodnjega zimskega tečaja služba stalnega podučitelja.

Prosilci za to mesto naj pošljejo svoje prošnje, opremljene z zrelostnim in s sposobnostnim spričevalom ter z dokazom avstrijskega državljanstva **najpozneje do 11. oktobra t. l.** krajnemu šolskemu svetu v Framu.

Okr. š. svet Mariborsko okol., 13. sept. 1893.

Predsednik: Kankowsky s. r.

Št. 556.

Razpis učiteljskih služb.

V tolimskem šolskem okraji so namestiti sledeče službe:

1. mesto potovalnega učitelja na Reki — Police;

2. mesti podučitelja na trirazrednici v Cerknem in štirirazrednici v Bovci;

3. mesto učitelja ali podučitelja na podružnici na Zagi.

Dohodki so določeni v deželni postavah 10. marca 1880 in 4. marca 1879. Potovalni učitelj vdobiva še na potnihi letnih 100 gld. in podučitelji 50 gld. osebne doklade.

Prošnje s postavnimi spričevali, prosilci iz drugega okraja tudi z zdravniškim spričevalom, je vložiti potom c. kr. okrajne šolske oblasti **v 6 tednih** od razglasa v „Osservatore Triestino“.

C. kr. okr. š. svet v Tomini, 5. sept. 1893.

Predsednik.

Vsebina. I. Posamne misli o vzgoji, pouku in učiteljstvu. — II. Važnost, upravljanje in uporaba otroške knjižnice. — III. V. skupščina „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ v Mariboru. (III.) — IV. Meščansko-učiteljski tečaj na c. kr. učiteljski v Mariboru. (III.) — V. Zborovanje štajerske učit. zaveze v Ptuj. — VI. Društveni vestnik. — VII. Dopisi in druge vesti. — VI. Natečaji.

Laznik in založnik: „Zaveza“

Tisk tiskarne sv. Cirila v Mariboru. (Odgov. J. Otorepec.)